

Koordinert lokalt samarbeid gjennom **Markedet for Bærekraftig reisemål**

26. november 2024

Ingunn Sørnes

Marit Giske-Nilsen

Innovasjon Norge





Reiselivets ulike ansikter

Planer om nedbygging



Det er satt av store arealer til hyttebygging i Norge. Illustrasjonsfoto. (Foto: Gorm)

Turismen gir 2000 sysselsatte i Lofoten: - Betydelig vekst i omsetning og jobbskaping



Fornøyde: Trygve Steen i XXLofoten, Anita Gylseth i Anitas Sjømat, regiondirektør Hans Chrstian Hansson i NHO Nordland, reiselivssjef Line Renate Samuelsen og hotelldirektør Erik Taraldsen i Thon Hotel Lofoten er tilfreds med økning i reiselivet. Foto: Øystein Ingebrigtsen

Historien

2007: "Utvikle en læringsarena for bærekraft på destinasjoner som kan gå foran og vise vei for andre destinasjoner. Resultatet av arbeidet skal gjøres tilgjengelig for alle aktørene i næringen». Regjeringens reiselivsstrategi des. 2007

2009: Start av 4 piloter - Internasjonale søk og samarbeid

2013: Standard 1.0 - Merket for Bærekraftig reisemål lansert

2017: Standard 2.0 - Standard internasjonalt godkjent 2018

2019: Første versjon cruisetillegg

2022: Standard 3.0 - Standard internasjonalt godkjent 2022

2024: Revidert cruisetillegg



10 prinsipper for et mer bærekraftig reiseliv

Natur, kultur og miljø

1. Kulturell rikdom
2. Naturmangfold
3. Klimautslipp og -tilpasning
4. Rent miljø og ressurseffektivitet

Samfunn og sosiale verdier

5. Lokal besøksstyring
6. Lokal livskvalitet og engasjement
7. Jobbkvalitet for reiselivsansatte
8. Gjestetilfredshet, -trygghet og opplevelseskvalitet

Økonomi og levedyktig næring

9. Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsdestinasjoner gjennom lokal verdiskaping
10. Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsbedrifter

⁽¹⁾ Bygger på UNWTOs definisjon av et bærekraftig reiseliv - "Making Tourism More Sustainable. A guide for policy makers". UNWTO/UNEP, 2005.
⁽²⁾ Utarbeidet av NHO Reiseliv og Innovasjon Norge i 2007, justert av Innovasjon Norge 2022.

Nasjonale signaler frem mot 2030 - reiselivsrelatert

Norway

Nasjonal reiselivsstrategi 2030

Sterke inntrykk med små avtrykk



Fra reiselivet. Til regjeringen. April 2021.

NOU

Norges offentlige utredninger 2023: 10

Leve og oppleve

Reisemål for en bærekraftig fremtid



Forslag til nasjonal eksportsatsing REISELIV

Til næringsminister Cecilie Myrseth
Fra Nasjonalt eksportråd

29.04.
2024



VEIKART FOR Reiselivsnæringen



Nærings- og
fiskeridepartementet

Reiseliv 2030

En forsknings- og innovasjons-
strategi for reiselivsnæringen



Foto: Alan Williams Photography
- Kongsberg



Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Vedtatt ved kongelig resolusjon 20. juni 2023

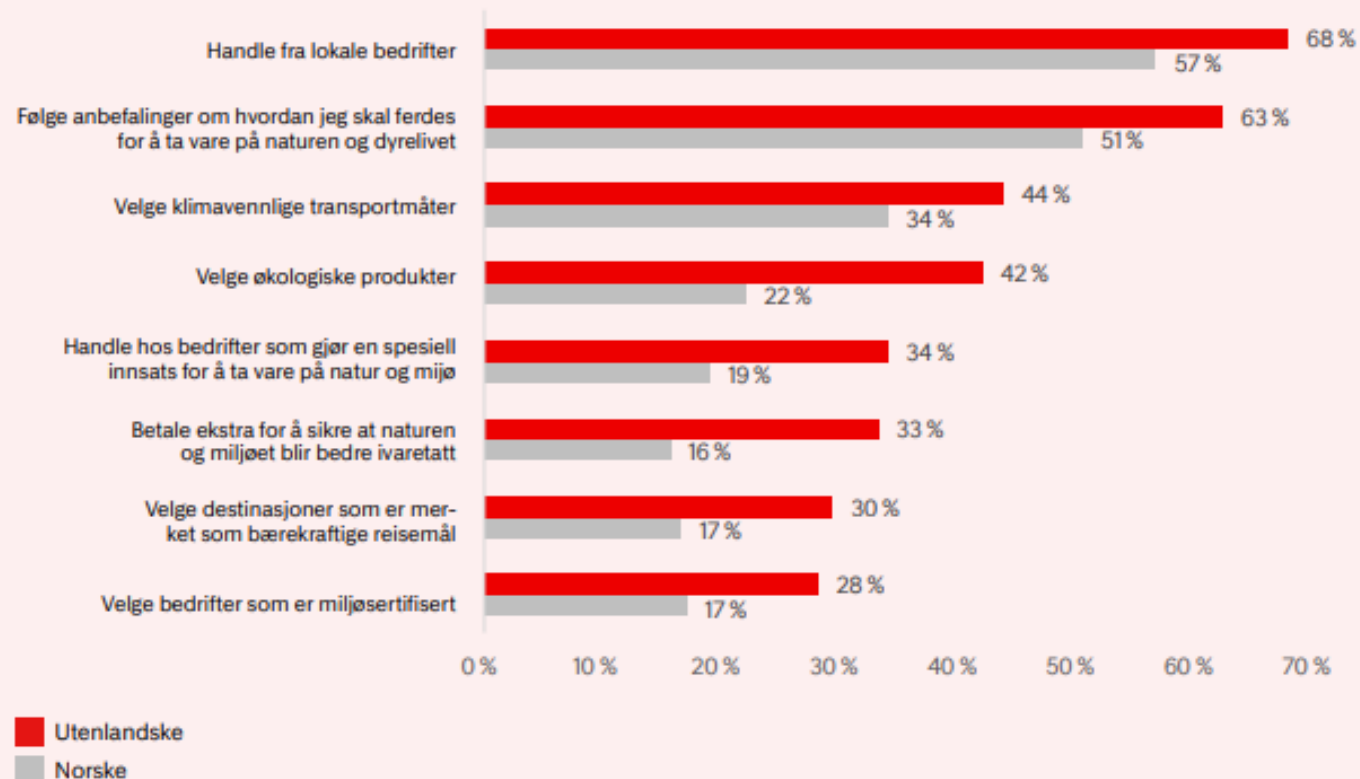


Kommunal- og distriktsdepartementet

Økende forventninger fra besøkende

- Gjestene har et stadig mer bevisst forhold til bærekraft
- Utenlandske turister mer miljøbevisste under sitt opphold i Norge enn norske turister
- 30 % av de utenlandske besøkende valgte å besøke destinasjoner som er merket som bærekraftig reisemål
- Reisende under 40 år tar i større grad hensyn til natur og klima, og bruker i større grad guide

Har du under norgesferien gjort noe av følgende for å ta vare på miljø, klima og natur?



Økende markedsmuligheter?

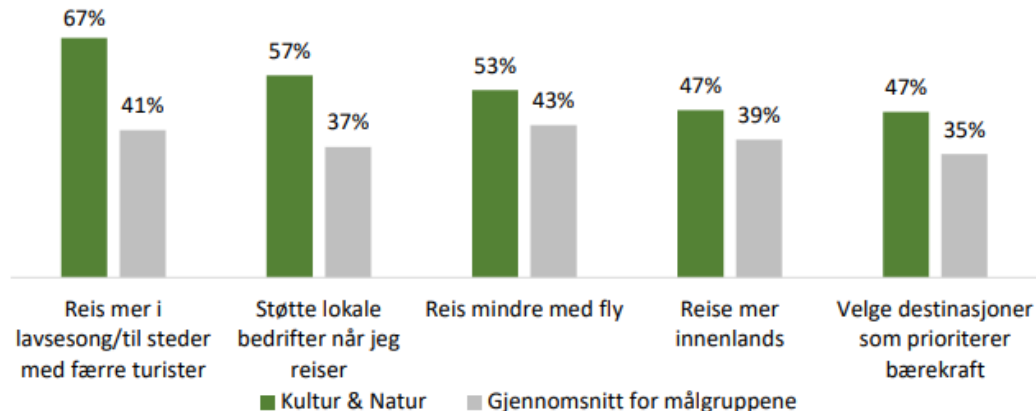
Hva er bærekraft for Kultur & Natur?



81% / 76%

vil ta ansvar for at måten de reiser på ikke påvirker natur, miljø og klima negativt

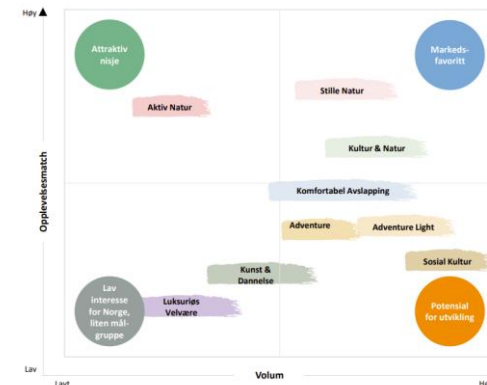
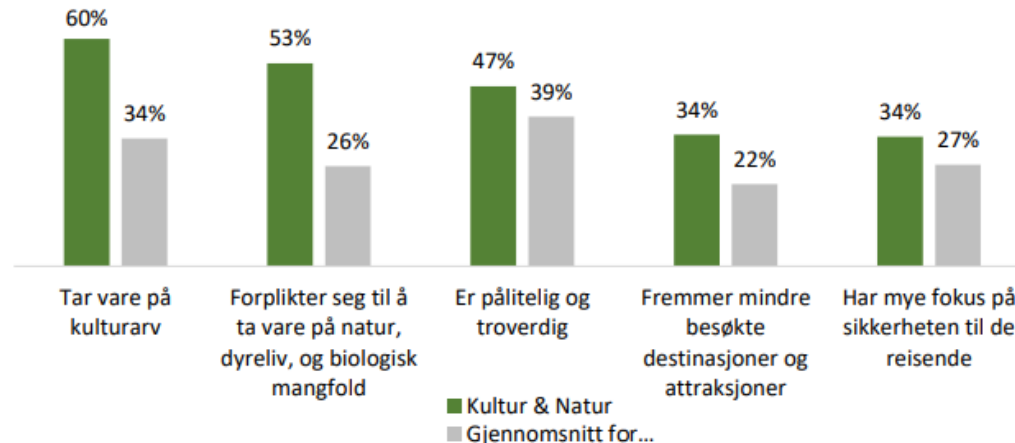
Vil gjøre følgende for å reise mer bærekraftig*...



Vi vil...

gjørne reise mer bærekraftig og vi forventer i mye større grad enn andre at reisemålet også tar ansvar for natur og kulturarv. Vi bidrar gjerne med reiser utenfor hovedsesongene, støtter lokale bedrifter og besøker gjerne mindre besøkte reisemål. Bærekraft er viktig for Natur & Kultur

Vi forventer at reisemålet...



Økte krav om måling, etterrettelighet og transparens

Norsk oversettelse av vedlegg til beslutning CBD COP15/4 Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework



ABOUT CRITERIA CERTIFICATION ACCREDITATION TRAINING MEMBERSHIP EVENTS NEWS English

SDG

EUs

Reise

GSTC Criteria

The global sustainability standards in travel and tourism



For Hotels & Accommodations



For Tour Operators



For Destinations & Governments



For Corporate & Business Travel



For Certification Bodies



For Travelers

Merket for Bærekraftig reisemål

Et program for operasjonalisering av
en mer bærekraftig reisemålsutvikling



Innholdet i merkeordningen



Foto: Thomas T. Kleiven – VisitNorway.com

Standard

Tema
Kriterier
Indikatorer



Foto: Terje Rakke – VisitNorway.com

Organisering

Prosjekteier
Prosjektledelse
Prosessveiledere
Styringsgruppe/
Destinasjonsledelse



Foto: ThomasRasmusSkaug – VisitNorway.com

Prosess

Mobilisere
Plan og tiltak
Måle og analysere
Dokumentere



Foto: VisitNorway – Field Productions

Verktøy

Portal
Maler og veiledere
Data og statistikk



Foto: Einar Aslaksen – Norway Designs

Kontroll

Leveranse med
dokumentasjon
Kontroll og score
Godkjenning

Merket, synliggjøring av gode eksempler, profilering Visitnorway

Finansiering: tilskudd til gjennomføring (første gangs merking og bemerk)

Standard 3.0

- A. Destinasjonsledelse
- B. Strategisk grunnlag
- C. Bevaring av natur, kultur, miljø
- D. Styrking av sosiale verdier
- E. Økonomisk levedyktighet

K. Tillegg for cruise-reisemål

Standarden dekker internasjonale krav til standarder for bærekraftig reiselivsutvikling, og er GSTC-godkjent



Standard for bærekraftig reisemål

Kriterier og
indikatorer

VERSJON 3.0 – 01.01.2022



43 godkjente/merkede reisemål

Arendal
Bergen
Bodø
Femund Engerdal
Geilo
Gol
Hemsedal
Idre (SE)
Jotunheimen
Kautokeino
Kirkenes
Kragerø
Kristiansand
Lillehammerregionen

Lindesnes
Lofoten
Longyearbyen (Svalbard)
Lyngenfjordregionen
Lysefjorden
Narvikregionen
Nasjonalparkriket
Nesbyen
Nordkapp
Norefjell
Rauma
Rjukan
Senja
Sauda
Setesdal
Sognefjord

Stranda og Geiranger
Suldal
Sunnhordland
Sälenfjällen (SE)
Tromsøregionen
Trysil
Valdres
Vest-Telemark
Vesterålen
Voss
Øst-Norge
Åfjord
Ål i Hallingdal

17 reisemål i prosess

Alta
Asker (Visit Greater Oslo)
Drøbak & Oscarsborg
Fjordkysten og Sunnfjord
Fredrikstad
Hammerfest
Inderøy
Kongsvingerregionen
Midt-Telemark
Nordfjord
Notodden og Hjartdal
Porsanger/Karasjok
Røros og Østerdalen
Stavanger
Vefsnaregionen
Vestfold
Øygarden

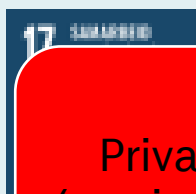
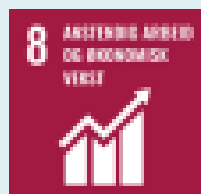
Krav om samarbeid - tilpasset lokale forhold

Destinasjonsledelse / reisemålsledelse

KRITERIER

A1-1

Reisemålet har en bredt sammensatt destinasjonsledelse med ansvar for en koordinert tilnærming til arbeid med et bærekraftig reiseliv



Offentlig sektor

Reisemålet har en destinasjonsledelse med ansvar for å koordinere reiselivet, herunder reiselivets samfunnsøkonomiske, kulturelle, klima- og miljømessige forhold. Destinasjonsledelsen er bredt sammensatt med deltakelse fra privat-, offentlig- og frivillig sektor og lokalsamfunn

A1-1.2

Har kommunen/regionen etablert et samarbeid med kommunestyret om å være en aktiv bidragsyter til et bærekraftig reisemål

A1-1.3

Tar destinasjonsledelsen ansvar for å involvere lokale aktører, utbyggere og eiere i utvikling av reisemålet

Frivillig sektor

Privat sektor
(næringsaktører)

A1-2

En betydelig andel av relevante bedrifter på reisemålet skal delta aktivt i finansiering, utvikling og markedsføring av reisemålet



A1-2.1

Andel reiselivsbedrifter som er medlem i destinasjonsselskapet og med skriftlig avtale om betaling av årlig medlemsavgift i forhold til totalt antall reiselivsbedrifter på reisemålet

Reisemålet har ansvar for å rekruttere nye medlemsbedrifter siste 3 år

Lokalsamfunn

Øst-Norge

Det er etablert regionale grupper under destinasjonsledelsen som følger utviklingen og avdekker utfordringer og muligheter lokalt

Første gangs merking 2024



Lofoten



– Lofoten er et av Norges mest ikoniske reisemål, og det er avgjørende at vi ivaretar både naturen og lokalsamfunnene på en ansvarlig måte. Reisemålsledelsen skal legge til rette for at Lofoten forblir et levende og attraktivt reisemål for framtidige generasjoner. For å få til det er det viktig å jobbe for å få til et godt sted og bo, som da også blir et godt sted å besøke-

Sitat fra pressemelding, Line Samuelsen, Destination Lofoten

Første gangs merking nning 2020, remerk 2024



Lofotposten, 22.10.24: Foto: Kristian Luis Jensen



Foto: Alex Conu

Noen innspill til god destinasjonsledelse



Forankring

- Formannskap/ kommunestyre
- Regionråd el.
- Kommuneplanens samfunns- og arealdel
- Involvere næringen bredt
- Involvere lokalbefolkning direkte
- Faste møteplasser og kommunikasjonskanaler



Organisering

- Ut fra egenart og utfordringer på reisemålet
- Destinasjonsledelse + utvalg/undergrupper
- Destinasjonsselskap eller kommune er koordinator
- Dedikert stilling, kontinuerlig ledelse
- Langsiktighet og kontinuitet



Oppgaver

- Følge opp mål, strategier i reisemålsutviklingen
- Følge opp merkearbeidet, opp mot remerking
- Bidra til samhandling mellom aktørene
- Koble næringsutvikling, besøksforvaltning og lokalsamfunn
- Høringsinstans
- Koordinering og forvaltning besøksbidrag(?)

Lokalt engasjement i et langt perspektiv

Hva arbeider reisemålene med?



- Kultur og kulturarv
- Lokalmat og –tradisjoner
- Natur- og naturområder
- Stedlige klimagassutslipp og transportutslipp
- Risiko og tiltak for klimatilpasning
- Sertifiseringer for økt bærekraft
- Lokalsamfunnets ambisjoner, bekymringer og tilfredshet
- Tilgjengelighet for alle
- Samarbeid og støtte til lokale bedrifter

KRITERIER	INDIKATORER
KRITERIER	INDIKATORER
KRITERIER	INDIKATORER
KRITERIER	INDIKATORER
KRITERIER	INDIKATORER
KRITERIER	INDIKATORER
KRITERIER	INDIKATORER
E10-3 Destinasjonsledelsen fremmer samarbeid og støtter opp om lokale små og mellomstore bedrifter som utvikler og selger bærekraftige produkter, tjenester og opplevelser 8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VÆKST 9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR 12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON	E10-3.1 Oppfordrer destinasjonsledelsen reiselivsbedrifter og besøkende til å foreta lokale innkjøp av produkter, tjenester og opplevelser basert på områdets natur og kultur E10-3.2 Antall medlemsbedrifter som har inngått samarbeid med andre bedrifter på reisemålet om nye reiselivsopplevelser, produkter og tjenester siste 3 år
11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN 13 STOPPE KLIMAENDRINGENE	C3-2.2 Har kommunen(e) en strategi for klimatilpasning som inkluderer friluftslivs- og utfartsområder og/eller reiselivsanlegg C3-2.3 Er klimaendringer, med tilhørende risiko og hensyn relatert til reiseliv, formidlet til reiselivsbedrifter og til gjester

Hva skjer i Valdres

Reisemålet har en stor økning i miljøsertifiserte bedrifter, og destinasjonsselskapet og alle kommunene som reisemålet omfatter er sertifisert.

Første gangs merking 2021, remerk 2024

KRITERIER

C4-1

Destinasjonsledelsen informerer, støtter og oppfordrer næringsaktører til tiltak for økt bærekraft og miljøsertifiseringer



INDIKATORER

- C4-1.1 Virksomheten som har et hovedansvar for destinasjonssamarbeidet lokalt er miljøsertifisert
- C4-1.2 Reisemålets kommuneadministrasjon (er) er miljøsertifisert
- C4-1.3 Andel medlemsbedrifter som er miljøsertifisert
- C4-1.4 Er miljøsertifiserte bedrifter synliggjort på destinasjonsselskapets nettsider
- C4-1.5 Antall iverksatte tiltak siste 3 år for å øke antall sertifiserte bedrifter



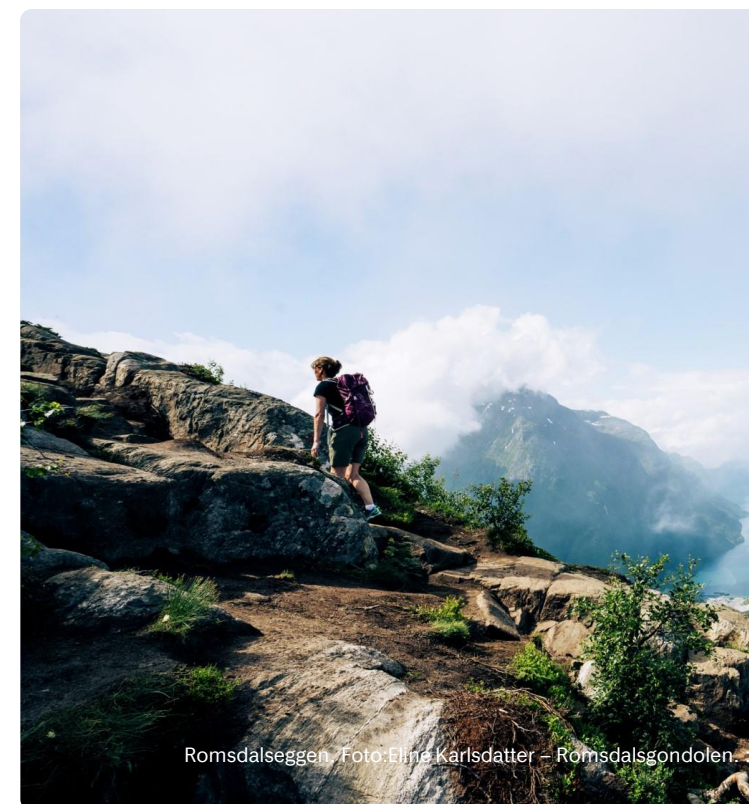
Valdres. Foto: Fredrik Ahlsen/Visit Norway

Hva skjer i Rauma

Innbyggerne på reisemålet er tatt med på råd om hvilke turmål som skal tilrettelegges og markedsføres ovenfor de besøkende

Første gangs merking 2022

KRITERIER	INDIKATORER
D5-1 Destinasjonsledelsen skal i en involverende prosess planlegge og innarbeide tiltak for god besøksstyring slik at samhandling mellom reiselivsnæring, lokalsamfunn og gjester fremmes	D5-1.1 Har destinasjonsledelsen avdekket områder på reisemålet hvor lokalsamfunnet er negativt påvirket av høyt besøksvolum D5-1.2 Innbyggernes opplevelse av om reisemålet føles overfylt fordi det er for mange turister (fra innbyggerundersøkelsen) D5-1.3 Gjestenes opplevelse av om reisemålet føles overfylt fordi det er for mange turister (fra gjesteundersøkelsen) D5-1.4 Har destinasjonsledelsen iverksatt tiltak for god besøksstyring med mål om å forebygge og bote på besøkendes eventuelle uheldige belastning på lokalsamfunn



Hva skjer i Bergen

Det er satt en grense for hvor mange cruiseanløp og –gjester som kan ankomme til havnen på reisemålet

Første gangs merking 2022	
KRITERIER	INDIKATORER
D5-1 Destinasjonsledelsen skal i en involverende prosess planlegge og innarbeide tiltak for god besøksstyring slik at samhandling mellom reiselivsnæring, lokalsamfunn og gjester fremmes	D5-1.1 Har destinasjonsledelsen avdekket områder på reisemålet hvor lokalsamfunnet er negativt påvirket av høyt besøksvolum D5-1.2 Innbyggernes opplevelse av om reisemålet føles overfylt fordi det er for mange turister (fra innbyggerundersøkelsen) D5-1.3 Gjestenes opplevelse av om reisemålet føles overfylt fordi det er for mange turister (fra gjesteundersøkelsen) D5-1.4 Har destinasjonsledelsen iverksatt tiltak for god besøksstyring med mål om å forebygge og bøte på besøkendes eventuelle uheldige belastning på lokalsamfunn
 11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN  12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON	K-D5-1.2 Har destinasjonsledelsen satt en ønsket grense på antall cruiseanløp og cruisegjester til havn(er) på reisemålet



Bergen. Foto: René Bjerregaard – Visit Norway

Bærekraftig reisemål Trysil

Første gangs merking 2013, remerk i 2016, 2019 og 2022



Koordinert samarbeid gir verdi

Felles språk og forståelse

Bred lokal samhandling

Fra teori til praksis

Bygger lokal og nasjonal merkevare

Kompetanseutvikling i nettverk



Nasjonalt nettverk

- Nasjonal nettverk av reisemål, etablert i 2022
- Reisemål frå nord til sør
- Felles rammeverk for samarbeid og utvikling
- Erfaringsutveksling og kompetansedeling
- Pådriver for utvikling og synliggjøring av merkeordningen

Nettverk for Destinasjonsleiing og Berekraftig Reisemålsutvikling



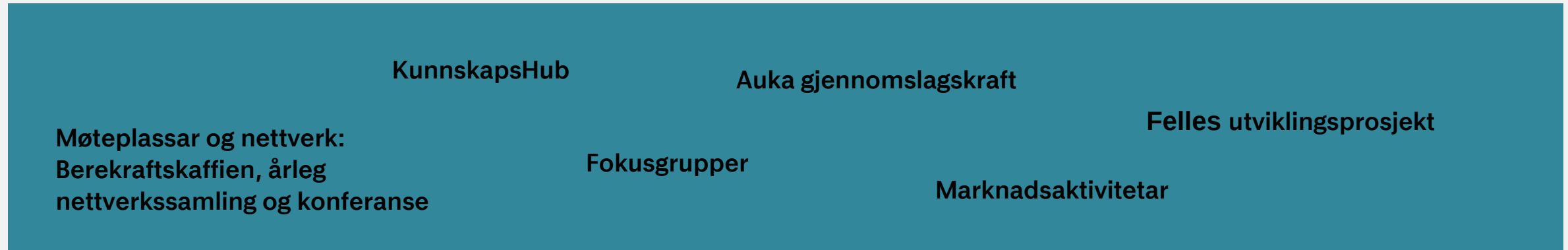
Utviklingarbeid på destinasjonane



Aktiviteter i berekraftsnettverket



Kunnskapsutveksling, samarbeid og samordning av ressursar



Takk for oppmerksomheten!

merket@innovasjon Norge.no